

ipsum ambabus manibus elevatum tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextra

reverentiam, incensat oblata, ter ducens thuribulum super Calicem, & Hostiam simul in modum Crucis, & ter circum Calicem, & Hostiam, scilicet: bis à dextra ad sinistram, & semel à sinistra ad dextram (Diacono interim pedem Calicis tenente manu dextra) dispensans verba in qualibet incensatione hoc modo: In prima incensatione, incensum istud, in secunda, à te benedictum, in tertia, ascendat à te Domine, in quarta, & descendat super nos, in quinta, & sexta, misericordia tua. Deinde facta reverentia, incensat Crucem, & Altare, ut dictum est supra, assistente eodem Diacono interim dicens, Dirigatur Domine Oratio mea, &c. & cum incensatur Crux, Diaconus amovet Calicem ad partem Epistolæ, & incensata Cruce, reponit in loco suo. Cum reddit thuribulum Diacono dicit, Ascendat in nobis, &c. & incensatur ab eo. Deinde Diaconus, incensat Chorum, & postremò Subdiaconum tenentem Patenam: & ipse Diaconus incensatur à Thuriferario, & thuriferarius postea incensat Acolythos, & populum. Celebrans postquam incensatus fuerit, lavat manus, ministrantibus Acolythis ampullam aquæ cum pellicula, & manutergio.

II. Cum dicitur Præfatio Diaconus, & Subdiaconus stant retrò post Celebrantem: & paulò antequam dicatur Sanctus, accedunt ad Altare, ubi

Corporali, vel in alio vase, aut Calice dimissis; genuflexus eam adorat. Tunc se erigens, quantum commode potest, elevat in altum

um Celebrante hinc inde dicunt Sanctus, & quæ sequuntur usque ad Canonem. Deinde Diaconus accedit ad sinistram Celebrantis, et assistens dum dicitur Canon, nisi alius Sacerdos assistat; quia tunc ipse staret ad dextram aliquantulum post Celebrantem, Subdiaconus verò tunc stat post Celebrantem.

VIII. De Canone Missæ usque ad Consecrationem.

F Inita Præfatione, ut supra, Sacerdos stans ante medium Altaris, versus ad illud, aliquantulum elevat manus, oculisque elevatis ad Deum, & sine mora devotè demissis, ac manibus junctis, & super Altare positis, profundè inclinatus incipit Canonem, secretò dicens: Te igitur, &c. ut in ordine Missæ. Cum dicit, uti accepta habeas, & benedicas, prius osculatur Altare in medio, deinde erigit se, & stat junctis manibus ante pectus. Cum dicit, Hæc tibi dona, hæc tibi munera, hæc sancta tibi sacrificia, dextera manu signat ter communiter super Hostiam, & Calicem. Deinde extensis manibus ante pectus, prosequitur, In primis, quæ tibi offerimus, &c.

2. Ubi dicit, una cum famulo tuo. Papa nostro N. exprimit nomen Papæ: Sede autem vacante verba prædicta omittuntur. Ubi dicitur, & Antistite nostro N. specificatur nomen Patriarchæ, Archiepiscopi, vel Episcopi or-

ipsum ambabus manibus elevatum tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextra

dinarii in propria Diocesi, & non alterius Superioris, etiam si celebrans sit omnino exemptus, vel sub alterius Episcopi jurisdictione: Si vero Episcopus ordinarius illius loci, in quo Missa celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur: Si Celebrans est Episcopus, Archiepiscopus, vel Patriarcha, omissis prædictis verbis, eorum loco dicit: *Et me indigno servo tuo.* Summus autem Pontifex cum celebrat, omissis verbis *una cum famulo tuo Papa nostro N. & Antistite nostro N.* dicit: *una cum me indigno famulo tuo, quem gregi tuo præesse voluisti.* Et continuant omnes ut sequitur, *Et omnibus Orthodoxis, &c.*

3. Cum dicit, *Memento Domine*, elevans, & jungens manus usque ad faciem, vel pectus, sic junctis manibus stat paulisper in quiete, demisso aliquantulum capite: faciens commemorationem vivorum Christi fidelium ad suam voluntatem, quorum nomina, si vult, secreto commemoret: non tamen necesse est ea exprimere, sed mente tantum eorum memoriam habeat. Potest etiam Celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne circumstantibus sit morosus, ante Missam in animo proponere sibi omnes illos, tam vivos, quam defunctos, pro quibus in ipsa Missa orare intendit, & hoc loco generaliter uni-

Corporali, vel in alio vase, aut Calice dimissis; genuflexus eam adorat. Tunc se erigens, quantum commodè potest, elevat in altum

eo contextu ipsorum vivorum commemorationem agere, pro quibus ante Missam orare proposuit in Missa.

4. Commemoratione vivorum facta, demissis, & extensis ut prius manibus, continuat, *Et omnium circumstantiam, &c.* Similiter stans prosequitur, *Communicantes.* Cum dicit *Jesu Christi*, caput Cruci inclinatur; in conclusione, quando dicit, *Per eundem*, jungit manus. Cum dicit, *Hanc igitur oblationem*, expandit manus simul super oblata, ita ut palmæ sint apertæ versus ac supra Calicem, & Hostiam; quas sic tenet usque ad illa verba, *Per Christum Dominum nostrum*, tunc enim jungit manus, & sic prosequitur, *Quam oblationem tu Deus in omnibus quesumus, & cum dicit, bene & dictam, adseri & pram, ra & tam*, communiter signat ter super Hostiam, & Calicem, simul, deinde cum dicit *ut nobis corpus*, separatim signat semel super Hostiam tantum: & cum dicit, *& sanguis*, semel super Calicem tantum. deinde elevans, & jungens manus ante pectus, prosequitur, *fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi*, & inclinans caput Cruci, extergit, si opus fuerit, pollices, & indices super Corporale, & dicit secreto ut prius, *Qui pridie quam pateretur*, & accipiens pollice, & indice dextra manus Hostiam, & eam cum

ipsum ambabus manibus elevatum tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextra

cum illis, ac indice, & pollice sinistrae manus tenens, stans erectus ante medium Altaris, dicit, *Accipit panem in sanctas, ac venerabiles manus suas, elevansque ad Coelum oculos, & statim demittens, dicit, & elevatis oculis in Coelum ad te Deum Patrem suum omnipotentem, caputque aliquantulum inclinans, dicit, tibi gratias agens, & tenens Hostiam inter pollicem, & indicem sinistrae manus, dextra producit signum Crucis super eam, dicens, bene + dixit, fregit deditque discipulis suis dicens: Accipite, & manducate ex hoc omnes.*

5. Si adsit vas cum aliis Hostiis consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discoperit manu dextra Calicem, seu vas aliarum Hostiarum. Cum autem finierit supradicta verba, cubitis super Altare positus, stans capite inclinato, distincte, reverenter, & secreto profert verba consecrationis super Hostiam, & simul super omnes, si plures sint consecrandae, & Hostiam suis pollicibus, & indicibus tenens, dicit: *Hoc est enim Corpus meum.* Quibus prolatis, Celebrans tenens Hostiam inter pollices, & indices praedictos super Altare, reliquis manuum digitis extensis, & simul junctis (& Hostiis, si plures sint consecratae, in loco in quo a principio Missae positae sunt, super

Cor-

Corporali, vel in alio vase, aut Calice dimissis) genuflexus eam adorat. Tunc se erigens, quantum commode potest, elevat in altum Hostiam, & intentis in eam oculis (quod & in elevatione Calicis facit) populo reverenter ostendit adorandam: & mox sola manu dextra ipsam reverenter ponit super Corporale in eodem loco unde eam levavit, & deinceps pollices, & indices non disjungit, nisi quando Hostiam consecratam tangere, vel tractare debet, usque ad ablutionem digitorum post Communionem.

6. Reposita Hostia consecrata super Corporale, genuflexus ipsam veneratur: si adsit vas aliarum Hostiarum, Patena, vel Palla cooperit, ut supra. Interim dum Celebrans elevat Hostiam, accenso prius intorticio, (quod non extinguitur, nisi postquam Sacerdos Sanguinem sumpserit, vel alios communicaverit si qui erunt communicandi in Missa) minister manu sinistra elevat fimbrias posteriores Planetae, ne ipsum Celebrantem impediatur in elevatione brachiorum, quod & facit in elevatione Calicis: & manu dextra pulsat campanulam ter ad unamquamque elevationem, vel continuatè quousque Sacerdos deponat Hostiam super Corporale, & similiter postmodum ad elevationem Calicis.

7.

ii, quod reponit in bursam, cooperit velum, & bursam desuper ponit, &

G

60

7 Celebrans, adorato Sacramento, surgit, & discooperit Calicem, in quem, si opus sit, extergit digitos, quod semper faciat, si aliquod fragmentum digitis adhaereat, & stans erectus dicit, *simile modo postquam coenatum est,* & ambabus manibus accipiens Calicem iuxta nodum infra cuppam, & aliquantulum illum elevans, ac statim deponens, dicit: *Accipiens, & hunc praeclarum Calicem, &c.* Cum dicit, *Item tibi gratias agens,* caput inclinatur, cum dicit, *benedixit,* sinistra Calicem infra cuppam tenens, dextra signat super eum, & prosequens, *dedique discipulis suis, &c.* & ambabus manibus tenens Calicem, videlicet, sinistra pedem, dextra nodum infra cuppam cubitis super Altare positus, & capite inclinato, profert attentè, continuatè, & secretò, ut supra, verba consecrationis Sanguinis. *Hic est enim Calix, &c.* quibus dictis reponit Calicem super Corporale, & deinceps secretò: *Hac quotiescumque feceritis, &c.* genuflexus Sanguinem reverenter adoratur. Tum se erigit, & accipiens Calicem discooperit eum cum Sanguine ambabus manibus, ut prius, elevat eum, & erectum, quantum commode potest, ostendit populo adorandum, mox ipsum reverenter reponit super Corporale in locum pristinum, & manu dextra palla co-

operit, digitis extensis, & simul junctis (& Hostiis, si plures sint consecratae, in loco in quo à principio Missae posita sunt, super Cor-

perit, ac genuflexus Sacramentum veneratur. *In Missa solemni ad finem Praefationis accenduntur duo saltem intortitia ab Acolythis, quae extinguuntur post elevationem Calicis, nisi aliqui sint communicandi, & tunc extinguuntur post Communionem: In diebus etiam jejuniorum, & in Missis pro Defunctis, tenentur accensa usque ad Communionem. Cum autem Celebrans dicit, Quam Oblationem, &c. Diaconus accedit ad ejus dextram, & ibi in superiori gradu Altaris genuflexus, cum Sacramentum elevatur, fimbrias Planete elevat, & quando opus est, se erigens Calicem discooperit, & cooperit, & cum Celebrante genuflectit, Subdiaconus genuflectit in loco suo. Thuriferarius genuflexus in cornu Epistolae ter incensat Hostiam, cum elevatur, & similiter Calicem,posito incenso in thuribulo absque benedictione. Reposito Calice, Diaconus reddit ad librum, nisi alius assistat. Ceteri surgunt, & stant in locis suis.*

IX. De Canone post Consecrationem usque ad Orationem Dominicam.

Reposito Calice, & adorato, Sacerdos stans in Altare, extensis manibus ante pectus, dicit secretò, *Unde, & memores, &c.* Cum dicit, *de tuis donis, ac datis,* jungit manus ante pectus: & cum dicit *Hostiam & puram, Hostiam & sanctam, Hostiam & immaculatam,*

quod reponit in bursam, cooperit Calicem velo, & bursam desuper ponit, &

nam manu sinistra posita super Altare intra Corporale, dextra signat ter communiter super Hostiam, & Calicem, & semel super Hostiam tantum, & semel super Calicem tantum, dicens, *Panem & sanctum vita eterna, & Calicem & salutis perpetua*, deinde stans ut prius extensis manibus, prosequitur, *Supra qua propitio &c.* Cum dicit, *Supplices te rogamus, &c.* inclinatur ante medium Altaris, manibus junctis super illo positis. Cum dicit, *ex hac Altaris participatione*, osculatur Altare, manibus hinc inde super Corporale positis. Cum dicit, *sacrosanctam Filii tui*, jungit manus: & dextra signans semel super Hostiam tantum, & semel super Calicem, sinistra super Corporale posita, dicit, *Corpus, & sanguinem sumpserimus: & cum dicit, omni benedictione & caelesti*, seipsum signat a fronte ad pectus signo Crucis, sinistra posita infra pectus, & prosequitur, *gratia repleamur.* Cum dicit, *Per eundem*, jungit manus.

202:30 Cum dicit, *Memento Domine famularum, famularumque tuarum, &c.* extensis, & junctis manibus ante pectus, & usque ad faciem elevatis, & intentis oculis ad Sacramentum super Altare, facit commemorationem fidelium Defunctorum, de quibus sibi videtur

Hostiis, si plures sint consecratae, in loco in quo a principio Missae posita sunt, super Cor-

tur eodem modo ut dictum est de Commemoratione vivorum. Quae Commemoratione facta, stans ut prius extensis manibus, prosequitur, *Ipsis Domine, & omnibus in Christo, &c.* & in fine ad *Per eundem*, jungit manus, & caput inclinatur.

3. Cum dicit, *Nobis quoque peccatoribus*, vocem aliquantulum elevat, & dextra manu pectus sibi percutit, sinistra posita super Corporale, & prosequitur secreto, *familis tuis, &c.* stans manibus extensis ut prius. Cum dicit, *Per Christum Dominum nostrum. Per quem haec omnia Domine semper bona creas:* jungit manus ante pectus. Deinde manu dextra ter signans communiter super Hostiam, & Calicem dicit, *Sanctificas, vivi & ficas, bene & dicis, & praestas nobis.* Postea discooperit manu dextra Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat: tum se erigit, & reverenter accipit Hostiam inter pollicem, & indicem dextrae manus, & cum ea super Calicem, quem manu sinistra tenet circa nodum infra cuppam, signat ter a labio ad labium, dicens, *Per & ipsum, & cum & ipso, & in & ipso.* Et similiter cum Hostia signat bis inter Calicem, & pectus, incipiens a labio Calicis, & dicit, *Est tibi Deo Patri & tui omnipotenti, in unitate Spiritus & sancti.* Deinde tenens manu dextra

tra, quod reponit in bursam, cooperit pollicem velo, & bursam desuper ponit, &

tra Hostiam super Calicem, sinistra Calicem, elevat eum aliquantulum simul cum Hostia, dicens, *Omnis honor, & gloria*, & statim utrumque deponens, Hostiam collocat super Corporale, & si opus sit, digitos extergit, ut supra, ac pollices, & indices, ut prius jungens Calicem palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat.

4. In Missa solemnī, cum Celebrans dicit, Per quem hæc omnia &c. Diaconus, facta Sacramento genuflexione, accedit ad dextram Celebrantis, & quando opus est, discooperit Calicem, & cum Celebrante adorat: similiter cooperit, & iterum genuflectit. Cum incipit Pater noster, idem vadit retro post Celebrantem, facta prius Sacramento genuflexione, ubi stat, dum dicitur Oratio Dominica.

X. De Oratione Dominica, & aliis usque ad factam Communionem.

Celebrans, cooperto Calice, adoratoque Sacramento, erigit se; & manibus extensis hinc inde super Altare, intra Corporale positus, dicit intelligibile voce, *Per omnia secula seculorum*, & cum dicit, *Oremus*, jungit manus, caput Sacramento inclinans. Cum incipit, *Pater noster*, extendit manus, & stans oculis ad Sacramentum intentis prosequitur usque ad finem. Responso à ministro, *sed libera*

Hostiis, si plures sint consecrata, in loco in quo à principio Missæ posita sunt, super Cor-

vera nos à malo, & à Celebrante submissa voce, *Amen*, manu dextra, pollice, & indice non disjunctis, Patenam aliquantulum purificatorio extergens, eam accipit inter indicem, & medium digitos; quam tenens super Altare erectam, sinistra super Corporale posita, dicit secreto, *Libera nos quesumus, &c.*

2. Antequam Celebrans dicat, *Da propitius pacem*, elevat manu dextra Patenam de Altari, & seipsum cum ea signat signo Crucis, dicens: *Da propitius pacem in diebus nostris*. Cum signat se, manum sinistram ponit infra pectus; deinde Patenam ipsam osculatur, & prosequens, *ut ope misericordie tue, &c.* submittit Patenam Hostiæ, quam indice sinistro accomodat super Patenam, discooperit Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat: tum se erigens, accipit Hostiam inter pollicem, & indicem dextræ manus, & cum illis, ac pollice, & indice sinistræ manus eam super Calicem tenens, reverenter frangit per medium, dicens: *Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum*: & mediam partem, quam inter pollicem, & indicem dextræ manus tenet, ponit super Patenam: de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice, & indice dextræ manus particulam, prosequens, *Qui*
te.

II, quod reponit in bursam, cooperit pollicem velo, & bursam desuper ponit, &